

Regiovnale evtiedimmieprogramme 2013

- et ansvar for **FYLKESTINGET**
i Nord-Trøndelag

Regiovnale evtiedimmioprogramme (RES)

Noerhte-Trööndelage 2013

Nænnoestimmie Fylhkendigkesne Noerhte-Trööndelagesne
6.12.2012, aamhtese 12/73
Journaleaamhtese NTFK 12/12567

Layout: NTFK Regiovnale evtiedimmiegoevtese
Trygke: NTFK Kopisenteret

Steinar Johansen gaajhkh guvvieh vaalteme

Noerhte-Trööndelagen fylhkentjïelte
Fylhken gåetie
Guessiesijjie: Seilmakergata 2
Påastesijjie: Postboks 2560
7735 Steinkjer

Tellefovne: 74 11 10 00
Telefakse: 74 11 10 51
E-påaste: postmottak@ntfk.no
Gaskeviermie: www.ntfk.no

ÅVTEBAAKOE

Regijovnale evtiedimmieprogramme Noerhte-Trööndelagese 2013 (RES) lea akte dírrege akten állesth evtiedimmiepolitihkese. Programme lea akte hijven vâarome juktie akten positijve siebriedahke- jñh jielemeevtiedimmien gaavhtan Noerhte-Trööndelagesne barkedh.

RES akte vihkeles dírrege fylhkenraaran juktie dam politihkels vâaromem åtnosne vaeltedh. Programme lea jarkelamme viertiestamme aarebi jaepiejgumie, aktine nænnoesåbpoe strategeles profijline. Programme dorjesåvva fierhten jaepien. Dñhte strategeles åejvieöörnege sæjhta goh akte vâarome årrodh boelhken 2013-2016, men sijhtebe dam vuarjasjidh dan fierhtenjaepien gñetedimmien tjñrrh, juktie urreste daajroem utnedh dan sjyöhtehke evtiedimmien bijre. Vijriesåbpoe dle sjiehteladtebe akten suerkienøytrale barkose, 3 råajvarimmiesuerkiejgumie.

Gårreldimmie jñh aajhterevoete leah eevre vihkeles jis edtja lyhkesidh, jñh fylhkenraerie gujht veanhta guejmievoete lea akte hijven vuekie evtiedimmie-barkosne. RES ij leah fylhkentjñelten, men regijovnen tjaatsege. Tjñelth jñh RES-guejmievoete leah mijjen vihkielommes laavenjostoeguejmieh gosse edtjebe programmem evtiedidh jñh dejnie vijriesåbpoe barkedh.

Noerhte-Trööndelage akte fylhke jñjnñh nuepiejgumie, man aaj stoerre haestemigumie. Siebriedahke lea jarkelaminie stoerre struktuvrejarkelimmiej gaavhtan laanteburresne. Mijjen industrijebyjresh leah práåsehke, jñh tjarke tsevtseme konjunktuvretsiehkeste. Juktie haestiemidie dåastodh, dle fokuse jñh prijoriteradimmie vihkeles. Dñhte regijovnale evtiedimmiebarkoe tjuaara aktem nænnoes fokusem utnedh jielemeevtiedæmman 2013, jñh programmen tjñelke jilemeperspektijve lea nænnoesåbpoe dorjesovveme.

Akte balanse gaskem man stoerre låhkoe tsavtshvierhtijste mij tjuaara jeatjah aktöoride bñjesovvedh, jñh fååmijes tsavtshvierhtieh utnedh fylhken daltesisnie. Dan åvteste daerpies stuerebe jñh vierhtiekrievije barkoejgumie muvhtene lehkesne, jñh dah stoerre haestemh mejgumie laanteburrie jñh industrijebyjresh tjabreminie, dle daerpies fååmijes tsavtshvierhtieh jñh nuekies dahkoesijjiem fylhken daltesisnie utnedh mejtie maahta gaajhki suerkiej jñh tjñelteraasti dåaresth nåhtadidh.

Fylhkenraerie tuhtjie vihkeles tjñelth nuepieh utnieh eadtjohkelaakan voenges jilemeevtiedimmiebarkojne gñehtelidh. Programme tjñeltide skreejrie jarkelimmien tjñrrh jñh joekedimmie foentijste. Fylhkenraerie sæjhta annje regijovnale laavenjostoem utnedh regijovnale foentijste, juktie dñhte maahtoem jñh barkoe-faamoem nænnoestahta, jñh perspektijvigumie raastedåaresth viehkehte, men leajhtede tjñelth sijhtieh jåerhkedh laavenjostedh jalhts aarebi skreejremeöörnege orrije.

Noerhte-tröönderen guejmievoeten bieleste sijhtem mijjem barkojne læhkoehtidh jaepien 2013.

Stientje, gålkoen13. b. 2012

Terje Sørvik
fylhkenraerie regijovnale evtiedæmman jñh kultuvrese

Sisvege

1. AALKOE	1
1.1. Politihkeles gârreldimmie.....	1
1.2. Ektiedimmie RES'en jîh jeatjah soejkesji gaskem	1
1.3. Vihkeles guejmievoeth jîh ektiedahkoesijjeh	2
1.4. Giejtie lea programme?	2
2. NOERHTE-TRÖÖNDELAGE, DAESNIE GAAJHKE GÅAREDE - SAAHT GUKTIE.....	3
3. JIELEMEPOLITIHKELES HAESTEMH JÎH NUEPIEH.....	4
3.1. Årroj, barkoemaarkedede jîh gâetiemaarkedede	4
3.2. Maahtoe jîh FoU	5
3.3. Innovasjovne, entreprenørskap jîh gaskenasjovnaliseringe	5
3.4. Laanteburrie jîh eatnemevierhtieh	5
3.5. Infrastruktuvre jîh fryøjstehkevoete	6
3.6. Klijma, energije jîh byjrese	6
4. VISJOVNE JÎH ÅEJVIEULMIE	7
4.1. Visjovne.....	7
4.2. Åejvieulmie	7
5. PRIJORITERADAMME SJËRE BARKOESUERKIEH 2013.....	9
5.1. Infrastruktuvre jîh jielemeviermie.....	9
5.2. Noerhte-tröönderen barkoe- jîh jielimasse dåårrehtidh	10
5.3. Maahtoe akten bâetijen aejkien jielemegiehtelæmman	11
6. EKONOMELES TSAVTSHVIERHTIEH JÎH TSAVTSHVIERHTIEAKTÖÖRH.....	12
6.1. Fylhkentjîelten evtiedimmievierhtieh.....	12
6.2. Programmesuerkieh jîjtsh ekonomeles mieriejgumie	13
6.2.1. Interreg.....	13
6.2.2. Jarkelimmie	13
6.2.3. Åarjelsaemien giele, jieleme jîh kultuvre	14
6.2.4. Kompensasjovnevierhtieh regijovnale joekehtamme barkoevedtije-maaksoen åvteste... ..	14
6.2.5. VRI Trøndelag	14
6.2.6. Regijovnale Dotkemefoente Gaske-Nöörje.....	15
6.3. Tjåenghkies fylhkentjîelten evtiedimmiebarkoe RES'sne 2013.....	15
6.4. Innovasjovne Nöörje.....	16
6.5. Tjîelten barkoe jielemeevtiedimmien gaavhtan.....	17
6.6. Fylhkenålma Noerhte-Trööndelagesne.....	18
7. ULMIE- JÎH ILLEDAHKESTUVREME	19
8. LISSIETJAALLEGH	20

1. AALKOE

Regijovnale evtiedimmieprogramme Noerhte-Tröndelagese (RES) lea akte dírrege akten állesth jñh iktedamme evtiedimmiepolitihkese fylhkese. RES uvtemes strategiji jñh ráajvarimmiej bíjre ááktoe mejtie gáarede vijriesábpoe barkedh regijovnale barkojne jñh tsavtsvierhtiejgumie, jñh otnjegem beaja guktie tsavtsvierhtieh edtja átnasovvedh voernges evtiedimmieaktöörjste.

Programme dorjesávva fierhten jaepien aktine strategeles áejvieöörneginie mij lea tjáadtjoen boelhken 2013-2016. Programmen akten gamte siebriedahkeperspektijve, gusnie jjelemeperspektijve lea dñhte vihkielommes, jñh dan ávteste stööremes fokusem átna.

1.1. Politihkeles gárreldimmie

RES daan politihkeles váaroemasse bigkie:

- Bñhkedassh staateste, g.j. dáárjemeprieve Tjñelten- jñh regijovnaleddepartemeenteste (TRD)
- Regijovnale soejkesjestrategije 2012-2016
- Fylhkenraerien politihkeles váarome "Nord-Trøndelag inn i framtida" (Noerhte-Tröndelage báetijen aejkien síjse)
- Ekonomijestrategijh Fylhkendigkesne ruffien 2012

Daah politihkeles perspektijh leah vihkeles dan regijovnale evtiedimmiebarkose jñh tsavtsvierhtieátnose programmen tjñrrh:

- Noerh
- Byjrese
- Mirrestalleme jñh gellievoete
- Universelle hammoe

1.2. Ektiedimmie RES'en jñh jeatjah soejkesji gaskem

Fylhkendigkie Noerhte-Tröndelagesne nænnoesti ruffien 2012 Regijovnale soejkesjestrategijem Noerhte-Tröndelagese 2012-2016. Dñhte vihteste RES edtja dorjesovvedh fierhten jaepien goh akte regijovnale strategijetjaatsege bieleden prosessekrievenassh soejkesje- jñh bígkemelaaken mietie.

Soejkesjestrategije gellie haestemh jñh nuepieh buakta (vuartesjh kap. 3). Tsavtshvierhtieátnoen öörnege edtja pryövedh daejtie haestiemidie dáastodh. Dan ávteste dle dah barkoesuerkieh RES'sne akte ryöktesth illedahke soejkesjestrategijste.

Soejkesjestrategijen soejkesjeguvvie vuesehte jñjnñh teema- jñh suerkiesoejkesjh/strategijh gáávnesieh. RES edtja viehkiehtidh ulmide jñh strategijide illedh jeatjah regijovnale teema-, suerkie- jñh strategijesoekjesjinie fylhkesne (vuartesjh 1. lissietjaalegem)

1.3. Vihkeles guejmievoeth jñh ektiedahkoesijjeh

Guejmievoete lea akte vihkeles barkoevuekie dennie regijovnale evtiedimmiebarkosne Noerhte-Trööndelagesne. Edtja guejmievoetem guarkedh goh akte viedteldihkie laavenjostoe govlesadteminie, tjåenghkies vierhtiedårjojne jñh diedtejoekedimmie.

RES-guejmievoete

RES-guejmievoete lea dihte strategeles guejmievoete ektiedamme RES'ese, jñh sjædta goh stuvremedåehkie barkose. RES-guejmievoetesne daah siebrieh/aktöörh: NHO Trööndelage, LO, KS, NAV Noerhte-Trööndelage, Nöörjen Dotkembraerie, Noerhte-Trööndelagen Jilleskuvle, Trööndelagen Dotkeme jñh Evtiedimmie, SIVA, Göölemedirektovrate, Noerhte-Trööndelagen Maana- jñh Noereraerie, Innovasjovne Nöörje, Fylhkenålma Noerhte-Trööndelagesne jñh Noerhte-Trööndelagen fylhkentjñelte. Fylhkentjñelten leah åvtehke jñh tjaelijesijjeh.

Tjñelth Noerhte-Trööndelagesne

Tjñelti akte vihkeles råålla RES'sne. Fñerhten jaepien regijovnale tjåanghkoeh gaajhki tjñeltigujmie fylhkesne, juktie dej fñerhtenjaepien programmigujmie nñerhkedh jñh raerieh buektedh minnggeben jaepien programmese. Tjñelth aaj meatan RES-guejmievoetesne KS'en tjñirrh. Fylhkentjñelte lea meatan regijovneraerien tjåanghkojne. Nord-Trøndelag Forum for Næringsutvikling, gusnie tjñelten jñelemetjåadtjoehtæjjah leah meatan, lea ryökteth meatan RES-prosessesne, jñh reeremisnie dejstie regijovnale/tjñelten foentijste. Fñerhtenjaepien latjkoeh tjñeltigujmie dorjesuvvieh regijovnale/tjñelten foenti bñjre. Fñerhten tjaktjen dle raeriestimmie buakta minnggeben jaepien RES'se tjñeltide jñh RES-guejmievoetese Sannan-tjåanghkosne.

Noerekonferanse

Noerekonferanse lea fylhken vihkielommes politihkeles gaavnedimmiesijjeh noeri jñh politihkeri gaskem. 135 noerh, fylhkendigkiepolitihkerh jñh tjñelten åejvieh tjåanghkenieh juktie vihties bñhkedassh bætijen aejkien Noerhte-Trööndelagesne vedtedh. Noerekonferanse lea Noerhte-Trööndelagen vaestiedasse Noeri fylhkendægkan, jñh bñhkedassh mah daesnie vadtasuvvieh leah vihkeles signalh guktie RES edtja prijoriteradidh. Dah illedahkh Noerekonferanseste 2012 lin daan öörnegem mietie.

- Eadtjohke gaavnedimmiesijjide noeride sjñehteladtedh
- Irhkemem giehpiedidh
- Noerekonferanssem vijriebasse jåerhkedh jñh evtiedidh

1.4. Giejtie lea programme?

RES akte dirrege juktie ovnessie aktööri barkoem iktedidh jñh aktem tjåenghkies skreejremem sjugniedidh dej vihkielommes barkoesuerkiej bñjre fylhkesne. RES akte dirrege gaajhkide aktööride Noerhte-Trööndelagesne mah regijovnale evtiedimmie berkieh. RES-guejmievoete lea RES'en strategeles guejmievoete,

jih joekoen vihkeles daej aktööri tsavtsvierhtieåtnoe jih evtiedimmiebarkoe aktem tjåenghkies evtiedimmiepolitihkem dåarjoehtieh fylhkese.

2. NOERHTE-TRÖÖNDELAGE, DAESNIE GAAJHKE GÅAREDE - SAAHT GUKTIE

Almetje lea fylhken vihkielommes vierhtie jih noerh leah jirredebiejjien årrojh jih tseegkijh. Nasjovnaale daltesisnie dle Noerhte-Trööndelagem vuarjasjamme goh akte åvtehkefylhke mij noeride nuepieh vadta meatan årrodh.

Fylhkesne jijnjh regijovnale jeerehtsh, dovne jielemestruktuvresne jih årromemaallesne. Jieleme lea åajvahkommes smaave jih gaskestoeerre sielth. Jeenjemes årrojh Skierden- Stientjen gaskesne årroeh.

Noerhte-Trööndelagen jielemestruktuvre lea tjarki hammoedamme voestesjieliemistie, mij lea vihkeles dovne årromen, fasseldimmien jih evtiedimmien gaavhtan. Noerhte-Trööndelage lea dihte fylhke laantesne gusnie laanteburrie stööremes ulmiem åtna. Struktuvrejarkelimmieh dej minngemes jaepiej leah siebriedahken evtiedimmiem tjärke tsevtseme. Trööndelagen mearoegaedtiedajvh hijven sjehtieh mearoeburrine giehtelidh, jih biepmehimmiejieleme bijjelen 40 % åtna gaajhkeste maam Noerhte-Trööndelageste olkese seedtie. Beapmoesuerkie orre nuepieh vadta dovne kruana jih plaave suarkan.

Giehtelimmie Nöörjenmearosne jijnjh darjomh sjugnede jih destie jijnjh vijries illedahkh sjædta, jih Statoilen giehtelimmie jih dihte jeatjah byjrese Skierdesne leah vihkeles aarvoesjugniedimmien gaavhtan regijovnesne. Fylhken industrijebyjrese lea jearohke konjunktuvreste. Dah stööremes leah offshoreverfte Verdaelesne jih Nöörjen Skåajje Skognesne. Dej våaroemisnie dle akte innovasjovnebyjrese tseegkesovveme, gusnie ulmie lea dorjeseevtiedimmie, innovasjovne jih orre tseegkeldahkh.

Fylhken kultuvre- miehtjie- jih eatnemevierhtieh våaromem vedtieh jieliemidie mah dåajresh vedtieh. Skierden regijovne aktem stoerre kuvse- jih konferansesuerkiem åtna, jih Trondheim Lufthavn Værnes lihkesvoetem vadta nasjovnaale jih gaskenasjovnaale maarkedidie.

Fylhken daajroe- jih dotkemebyjrese, Noerhte-Trööndelagen Jilleskuvline jih Trööndelagen Dotkeme jih Evtiedimmie goh dah stööremes, leah - daajroebyjresigujmie ektine Tråantesne - vihkeles daajroen jih innovasjovnen gaavhtan. Jienebh hijven innovasjovnebyjresh jih sieltetjomhph leah

biehtsegamme fylhkesne dej minngemes jaepiej, mah leah vihkeles dírregh orresjugniedæmman jih jielemeevtiedæmman.

3. JIELEMEPOLITIHKELES HAESTEMH JIH NUEPIEH

Daate kapihtele áejviehaestemh jih nuepieh buerkeste jieleme- jih siebriedahkeevtiedæmman Noerhte-Trööndelagesne mejtie evtiedimmiebarkoe RES'en tjírrh edtja pryövedh dáastodh. Haestemh jih nuepieh aktegssuerkide leah veelebe állermaahteme jítsh suerkiestrategijinie (vuartesjh 1. lissie-tjaalegem)

3.1. Áarrojh, barkoemaarkedede jih gáetiemaarkedede

Almetjeláhkoe Noerhte-Trööndelagesne sjídteminie, men fylhken akte vueliehkábpoe árojelissiehtimmie goh laanten gaskemedtie, jih stoerre regijovnale jeerehtsh árojeevtiedimmesne. Dan ávteste jieleme lea aktene positijve evtiedimmesne dle akte stoerre haesteme dovne jielimasse jih byögkeles suarkan maehteles barkoefaamoem dáarrehtidh, joekoen faagebarkojde gusnie faageprieve jih jollebe ööhpehtimmie daerpies. Akte hasteme barkoesijieh skááffedh paarrebielide seamma barkoemaarkedede-regijovnesne. Noerhte-Trööndeagen akte stuerebe láhkoe árorejijstie dan siejhme barkoefaamoen álkolen goh jeatjah fylhkh, jih daesnie jijnjh nuepieh dejtie eadtjohke barkose áadtjodh. Dan ávteste gáetieh fáátesieh dle geervebe barkoemaarkedese dáarrehtidh dejnie miehtjies regijovnine.

3.2. Maahtoe j̄ih FoU

Seapan dle evtiedimmie j̄ieliemisnie āajvahkommes s̄ajhta ārrodh dej j̄ielemi sisnjeli mah barkoefaamoen mietie gihtj̄ieh jollebe ōöhpehtimmine. Akte haesteme evtiedimmiem maahtoebarkoesij̄ijste j̄iebnelaakan joekedidh stuerebe dajvi j̄ih jeatjah regijovni gaskem. Fylhkesne vaenie dotkemen mietie gihtj̄ie. Naan gille laahpehtassigujmie dle naemhtie dovne byögkeles suerkesne j̄ih j̄ieliemisnie. Daerpies FoU-vierhtide bueriedidh dovne j̄ieliemasse j̄ih byögkeles suarkan viehkine nupide v̄aajnoes darjodh mah lea dotkemisnie, j̄ih prosjektide skreejredh juktie aelkedh FoU'em n̄ihtadidh. FoU'en sisnjelen, j̄ih j̄ijnjh jeatjah evtiedimmiesuerkine, noerhtetröönderen aktöörh aktem jolle syjhtedasse-daltesem utnieh. Daesnie laavenjostoe j̄ih alliansebigkeme akte vihkeles strategije.

3.3. Innovasjovne, entreprenørskap j̄ih gaskenasjovnaliseringe

Noerhte-Tröönderen j̄ieliemisnie vuelege d̄ieneste j̄ih akte onne l̄āhkoe orre tseegkemijstie. Innovasjovnegraade j̄ieliemisnie lea, telemarkdotkemen mietie, jolle, j̄ih daesnie daerpies tjarke tj̄iskesjidh. Jienebh industrijebyjresh j̄ih suerkieh eah dan stoerre jarkelimmieh konjunktuvresne tööllh. Vijriesābpoe dle vaahravyljehke kapitaale f̄āātese juktie j̄ieniedimmieh j̄ih j̄ielemen evtiedimmienuepieh d̄āarjoetidh.

Daelie gellie r̄āajvarimmieh tj̄irrehteminie juktie lissiehtamme entreprenørskapem buektiehtidh, Men Noerhte-Trööndelagesne vueliehkābpoe tseegkijelāhkoe goh jeatjah fylhkine, j̄ih fer vaenie dejstie orretseegkeme sieltijste sj̄idtieh. Juktie daam haestemem d̄āastodh dle daerpies iktedidh j̄ih stuerebe barkoem darjodh entreprenørskapesne.

Fylhken j̄ieleme onne eksportelāhkoem ātna, j̄ih nov ḡāarede dam gaskenasjovnaale nupiem nuhtjedh jienebi suerkiej sisnjeli, g.j. viehkine lissiehtamme markedemahtoste. Giehtelimmien tj̄irrh Nöörjenmearosne dle nupie ḡāāvnese stuerebe aarvoesjugniedimmine j̄ih lissiehtamme deellemelāhkojne laantebielien j̄ieliemistie.

3.4. Laanteburrie j̄ih eatnemevierhtieh

Siebriedahkeevtiedimmie fylhkesne tsevtseme sj̄ædta stoerre struktuvre-jarkelimmijste j̄ih vuelege d̄ieneste laanteburesne. Seamma tij̄jen dle politihkerh n̄ænnoestamme beapmoedorjemasse lissiehtidh 20 % eannan 2030. Maarkedeevtiedimmie voenges sj̄ierebeapmojde leah gujht hijven, j̄ih daesnie lea nupieh orre dorjesh sjugniedidh. Voenges beapmoedorjemasse, eatneme- j̄ih kultuvrefealadasse j̄ih kruana tryjjesd̄ienesjh leah s̄āemies orre j̄ielemh voenine gusnie evtiedimmienuepieh.

Ovvaantoeht juvrepolitihken j̄ih ḡāatomej̄ielemi gaskem, j̄ih aaj byjresegaertj̄iedimmieh j̄ielemegiehtelimmesne, leah akte haesteme jis edtja fylhken sk̄āajje- j̄ih miehtj̄iedajvide n̄ihtadidh. Moerevaaroesuerkie haestemh

åtna konjunktuvretsiehkien jñh onne voenges tjoehpemen gaavhtan. Positivje nuepieh leah mineralegaavnojne mejtie gåarede nuhtjedh, jñh mejtie Nåamesjevumesne jñh Verdaelesne goerehtalleme. Lissiehtamme åasajgumie daate nuepieh vadta jieliemasse jñh fasseldæmman.

3.5. Infrastruktuvre jñh fryöjstehkevoete

Noerhte-Trööndelage lea laanten bijjiegietjesne gosse lea gamtebaantevijriedimmien bijre. Læjhkan dle gaajhkh bielieh fylhkeste eah gamtebaantem åådtjeme, jñh fylhkentjïelte sæjhta annje tsevsijinie årrodh guktie akte ellies vijriedimmie sjædta gamtebaantenedteste. Gamtebaanteteknologije nuepieh vadta jielemeevtiedimmien jñh årromelastoen sisnjeli, mejtie maahta sagki vielie nåhtadidh goh såemies tjïelth daan mearan dorjeme. Muvhth geajnoelaajroeh eah dam daerpies kvaliteetem utnieh jielemen skovhtedaerpievoeten mietie, daesnie loesejieleme mearoegaedtesne akte hijven vuesiehtimmie.

Buerebe jieledekvaliteete akten ållesth fysiske, sosijaale jñh kultuvrelle byjresen tjïrrh, lea vihkielåbpoe vihkielåbpoe almetjidie. Årrojñh jñh jieleme stuerebe krievenassh buektieh hijven estetihkeles byjreskidie jñh dååjresidie. Gosse mijjen byögkeles tjehtjelh vielie bueriedibie jñh evtiedibie dle nuepieh åådtje kultuvrem vuesiehtidh jñh jñjtsh sijjiejentiteeth evtiedidh. Daate lea vihkeles dan voenges garmeresvoeten jñh siebriedahkeevtiedimmien gaavhtan, mij våaromem åtna ektievoetesne jñh meatan årrodh.

3.6. Klijma, energije jñh byjrese

Gaske-Nöörje faetiëm faamoste åtna. Statnett sentralenedtem vijrede jñh buerede juktie sertiestimmiëm elektrisiteste nænnoestehtedh baatsadahke- jñh faetiedajvi gaskem, jñh sijjiem vedtedh orre el-dorjemassese. Energije - jñh byjresesektovre lea bæjjeneminie Gaske-Nöörjesne, dovne bio-, bïegke- jñh tjaetsiefaamoen sisnjelen. Energijesuerkien sjïekenisnie dle joekoen stoerre lissiehtimmie deallahtimmien sisnjielisnie petroleumsektovre. Haesteme lea daam tjåadtjoehtidh, gaskem jeatjah dotkemem nænnoesåbpoe darjodh byjresinie. Vihkeles jåerhkedh enøk-nuepide våajnoes darjodh, jñh aaj skåajjen faamoe klijman gaavhtan, skåajjedorjemassese jñh åtnoe moereste bïgkemisnie jñh bioenergijesne.

4. VISJOVNE JÏH ÅEJVIEULMIE

4.1. Visjovne

Visjovne dan regijovnale evtiedimmiebarkose lea

Aarvoesjugniedimmie jÏh jieledekvaliteete Noerhte-Trööndelagesne

4.2. Åejvieulmie

Jielemeevtiedimmie Noerhte-Trööndelagesne lea åejvieulmie dan barkose regijovnale evtiedimmie fylhkesne. Dan åvteste dle åejviefokuse

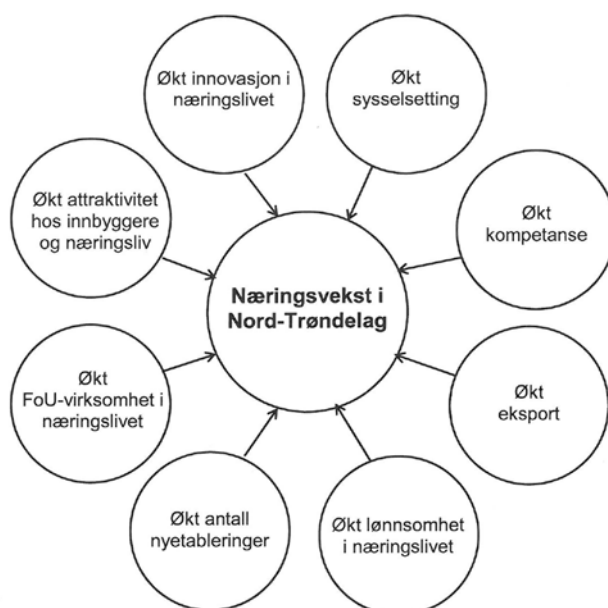
tsavtshvierhtieåtnosne, regijovnen voernges evtiedimmieaktööri luvnie, daan ulmien vööste sÏiehtedamme. DÏhte aarebi ulmie, mij jeehti 90 % tsavtshvierhtijste edtieh aktem ryöktesth jallh ovryöktesth jielemeperspektijven utnedh, jåarhka.

Programmen tsavtshvierhtieh edtjeh regijovnale evtiedimmie sjugniedidh.

Programme fokusem åtna dovne ekonomeles aarvoesjugniedæmman jÏh akten hijven siebriedahkese dejtie almetjidie mah daesnie årrodh. Lissine ryöktesth råajvarimmieh mah leah jielemen vööste stuvreme, dle tjuara aaj såemies suerkine barkedh mah edtjeh lissiehtamme jieledkvaliteetem jÏh åromelastoem sjugniedidh. SÏjöhtehke råajvarimmiesuerkieh mah visjovnen jieledkvaliteetem dårjohte leah sÏjjeevtiedimmie, råajvarimmieh mah fryöjstehkevoetem skreejrieh jÏh vijriedimmie kultuvrelle infrastruktuvreste. Programme eajhnadåvva evtiedimmieprosjekth dårjedidh dæj suerkiej sisnjeli. Lissine dle såemies jielemestuvreldh råajvarimmieh aaj åromelastoem skreejredh, vuesiehtimmien gaavhtan gamtebaantebigkeme.

Gosse programmeboelhke nåhkeme edtja vuarjasjidh mejtie ulmiem jakseme.

Gosse åejvieulmiem vuesehte goh akte låhkoe parameeterijstie mejtie gåarede mööledh, dle daate maalle våaroemisnie juktie ulmiejaksemem vuarjasjidh RES'este.

Maalle hijven ektiedimmieh tsihkestahta gaskem jielemen innovasjovnemahtoem jñh jielemeevtiedimmiem, jielemen dieneste jñh jielemeevtiedimmiem jnv. Fryjstehkevoeteparameteren sjiekenisnie, dle dñhte naakedem jeahta dovne fylhken fryjstehkevoeten bñjre jielemeevtiedæmman jñh viesehtæmman, v. aaj programmen visjovnine.

Edtja vuarjasjidh mejtie ulmiem jakseme gosse programmeboelhke nãhkeme, amma gosse taallh jaapan 2016 gãåvnesieh. Dellie veanhtede evtiedimmiem fylhkesne dej neebneme parameeteri sisnjeli, lij evtiesovveme unnemes goh laanten gaskemedtie. Mõölemen vãarome lea daltese jaapan 2012. Vuartesjh aaj 7. kapihtelem, ulmie- jñh illedahkestuvremen bñjre. RES dorjesãvva fierhten jaepien, jñh viehkeles evtiedimmiem giehtjedidh, guktie maahta barkoem iktemearan staeriedidh jñh dam dej dñrregi jñh tsavtshvierhtiej mietie sjiehtesjidh mah vããjnoeh bööremes lyhkestidh.

Maalle sæjhta, lissine aktem mõölemevãaromem vedtedh, aaj viehkine årrodh barkoesuerkieh evtiedidh/ tjuvtjedidh dejnie fierhtenjaepien evtiedimmiemprogrammene - gusnie tjuara aktem sjiere barkoem darjodh jis edtja jielemeevtiedimmiem buektiehtidh.

5. PRIJORITERADAMME SJËRE BARKOESUERKIEH 2013

Jaapan 2013 dle RES-guejmievoete sæjhta suerkide infrastruktuivre, dåårrehtimmie jìh maahtoe prijoriteradidh. Dah leah veeljesovveme dej haestemi jìh nuepiej gaskem mah leah 3. kapihtelisnie buerkiestamme, jìh dejstie raerijste mah tjìeltijste jìh RES-guejmievoeteste bàateme. Sæjhta vuarjasjidh dejtie prosjektide mejtie edtja finansieradidh programmen tjìrrh, tjoevkesisnie daejstie prijoriteradamme suerkijste.

Programme ij naan vihties suerkiem veeljeme, jìh voerkeslaakan veeljeme aktegsjielemh eah leah tjìelkestamme goh jìjtsh prijoriteradamme suerkieh. Daejtie jìjtsh suerkiesoejkesjh dorjesovveme, vuartesjh 1. lissietjaalegem.

5.1. Infrastruktuivre jìh jielemeviermie

Daennie ektiedimmesne dle infrastruktuivre ànnetji jeatjahlaakan àtnasávva. Infrastruktuivre lea vuesiehtimmien gaavhtan gaajhke mij lea daerpies jis edtja gamtebaantem jìh mobijlesignalh dohkoe buektedh gusnie almetjh àrroeh abpe fylhkesne. Lissine maahta aaj bijjemes ráajvarimmieh àrrodh mejtie tjuara darjodh akten daerpies profijelemaarkededoekemen gaavhtan fealadasseste regijovnesne. Kultuvrelle infrastruktuivre jìh sijjievteedimmie leah vihkeles identiteetevteedimmien, kultuvrejielemen jìh tseegkemen fryjöstehkevoeten gaavhtan. Daennie sjìere barkoesuerkesne aaj daate raeriestimmie maam innovasjovnesielth orre tseegkijidie vedtieh, jìh laavenjostoe sielti gaskem ovmessie viermieprogrammene. Mijjeh dan àveste gaajhkem gohtjebe infrastruktuivre jìh jielemeviermie.

Fylhkentjìelte lea tsevtsiedæjja juktie gamtebaantem vijriedidh Noerhte-Trööndelagesne. Vijriedimmie varke gamtebaanteste aaj dejnie ij-kommersijelle dajvine fylhkeste lea vihkeles jielemeevteedimmien jìh àromelastoen gaavhtan. Fylhkentjìelte sæjhta dan àvteste viehkiehtidh vijriedimmiem daajbaaletje infrastruktuivre illedh goh gamtebaante jìh mobijletellefovnije abpe fylhkesne.

Tjìelth jìh fylhkentjìelte leah akte vihkeles bielie infrastruktuivre dan àvteste dah hijven dïenesjefaalenassh àrrojidie jìh jieliemasse fylhkesne huksieh. Akte siebriedahke jarkelimesne aktem byögkeles suerkiem kreava mij evteedimmiem krööhkie, jìh gusnie dïenesjefaalenasse evtiesávva siebriedahken jarkelimmiejgumie. Daesnie FoU akte vihkeles tsavtshvierhtie. Aaj öörnegrh tseegkesovveme mah maehtieh disse skreejredh, v.g byögkeles evteedimmielatjkoeh jìh Regijovnale Dotkemefoenth.

Noerhte-Trööndelagesne govhte joekehts innovasjovnebyjresh mah leah meatan vaaltasovveme nasjovnaale programmene. Daah sielth edtjeh hijven ektiedahkoem buektedh gründeri, sielti jìh FoU-byjresi gaskem, jìh gründeresieltide àvtese viehkiehtidh mah leah byjresidie viedteldihkie.

Dååjrehtimmie vuesehte innovasjovnh aelhkebe jáhta aktene sieltetjomphe sne goh dennie aktegs sieltedne. Dej minngemes jaepiej dle jienebh sieltetjomphe tseegkesovveme Noerhte-Trööndelagesne, jñh golme dejstie leah nasjovnaale beetnegh åådtjeme Arena-programmen tjñrrh. Lissine jienebh sielteviermieh Noerhte-Trööndelagesne. Byöroe daejtie byjresidie däärjodh jñh vijriesåbpoe evtiedidh.

Såemies ráajvarimmieh akten buerebe infrastruktuivre sne jñh jielemeviermieh:

- Vielie fijberasse jñh buerebe mobijlegaptjesasse sjñehteladtedh
- Viehkiehtidh sjñehteladtije ráajvarimmieh däärjedidh mah aktegsielti barkoem däärjede
- Viehkiehtidh dejtie innovasjovnebyjresidie evtiedidh mah leah meatan vaaltasovveme nasjovnaale programmene
- Sielth jñh byjresh däärjedidh mah sijhtieh jñjtjemse evtiedidh tjomphe jñh sielteviermiej sisnjeli
- Sjñehteladtedh lissiehtamme åtnose FoU'ste juktie byögkeles dienesjh evtiedidh

5.2. Noerhte-tröönderen barkoe- jñh jieliemasse däärrehtidh

Maehteles barkoefaamoem däärrehtidh, joekoen faagebarkojde mah faageprieveim jñh jollebe ööhpehtimmiem krieveih, sæjhta bætijen aejkien annje krieveie årrodh, dovne jieliemasse jñh byögkeles suarkan. Seammalaakan dle sæjhta akte haesteme årrodh barkoesijjeh paarride skååffedh seamma barkoemaarkederegijovnesne, jñh nuepieh karrierem evtiedidh.

Sijs-juhtijh mah diekie bætieh barkoen gaavhtan leah daerpies ihke såemies sektovrh edtjeh sijjen daerpies sjyöhtehke barkoefaamoem åadtjodh, jñh sjñehtesjimmieh jñh ektiedimmie sijs-juhtijjstie sijhtieh dan åvteste vihkeles sjidtedh jñh nuepieh vedtedh gelline tjñeltine. Abpe veartene barkoefaamoem bijre gaehtjeh. Dan åvteste tjuaara krööhkedh dejtie etihkeles gyhtjelasside mah bætieh gosse barkoefaamoem giefies laantijste däärrehte. Noerhte-Trööndelagen akte haesteme vuesiehtidh fylhke akte fryöjstehke årromesijjialternatijve, dovne infrastruktuivre, hoksehtimmiefaalenassen jñh aaj sosijaale jñh kultuvrelle tsiehkij bijre.

Akte stoerre dääriesmoere siebriedahkesne noerh skuvlen jñh barkoejieleden ålkolen gehtjeh. Jis jienebh daejstie noerijste ööhpehtæmman jallh barkose åadtjoeji, dle lij sijhteme hijven årrodh haestiemidie däärrehtimmie. Daesnie dah aktöörh mah diedtem utnieh, tjuerieh ellieslaakan jñh ektesne barkedh juktie vihties jñh ulmiestuvredh ráajvarimmiejgumie niernkedh. Byjjenimmieprogramme Noerhte-Trööndelagesne lea akte vihkeles dírrege daennie sjñekenisnie.

Guktie maahta dåårrehtidh:

- Sjiehteladtedh ålkoelaanten baarkoefaamoem dåårrehtidh jih sjiehtesjidh
- Buerebe sjiehtedimmie ööhpehtimmien jih barkoejielede maahtoe-daerpiesvoeten gaskem
- Sjiehteladtedh maahtoem jielieminie/suerkine utniehtidh jih evtiedidh
- Sijjiej evtiedidh gusnie dovne fryøjstehke årrodh jih orrejidh
- Akten eadtjohke evtiedimmiebarkose sjiehteladtedh

5.3. Maahtoe akten bætijen aejkien jielemegiehtelæmman

Bætijen aejkien barkoesijjiej Nöörjesne sijhtieh maahtoem krieveth. Maahtoe lea joekoen vihkeles innovasjovnamaehtesvoeten jih evtiedimmiefaamoen gaavhtan jieliemisnie. Dan åvteste daerpies dan noerhtröönderen siebriedahkese maahtoem skåårvedh gaajhkine daltiesnie. Noerhte-Trööndelagen Jilleskuvle jih jeatjah daarjoebyjresh tjuerieh sijjen maahtoem olkese faalehtidh, jih jieleme tjuara væjhkalåbpoe årrodh dienestidie vuejnedh gosse daajroebyjresigujmie laavenjostoe.

Noerhtetröönderen jieleme lea vaenie gaskenasjovnaale maarkedem vööste stuvreme. Daelie vihkelesvoete orre daajroste viermiej jih strategeles ektiedimmiej tjirrh læssene. Jielemen gaavhtan dle vihkeles nuekies maarkedemaahtoem reebledh juktie dejnie gaskenasjovnaale maarkedenuepine lyhkestidh.

Såemies industrije- jih daajroebyjresh fylhkesne leah våajnoes sjidteme laantesne, jih daam sijjiem jakseme innovasjovnen jih maahtoe- jih teknologijeevtiedimmien gaavhtan. Vihkeles fylhken daarjoeaktöörider jih sieltide haestedh lihkebelaakan laavenjostedh ulmiestuvreldeh barkoej bijre mah maehtieh jielemem sjiidtedehdedh. Dotkeme jih evtiedimmie leah dovne sieltine jih fieregutene dotkemeinstitusjovnesne. Lissiehtamme åtnoe dotkemistie lea daerpies juktie dam noerhtetröönderen jielemem evtiedidh. Regijovnale FoU-strategije Trööndelagese sæjhta otnjegem vuesiehtidh dejtie barkojde mah leah RES-guejmievoeten 2013 sisnjelen.

Såemies råajvarimmieh lissiehtamme maahtose

- Vielie ektiedahkose sjiehteladtedh jielemen jih FoU-institusjovni gaskem
- Aktem ööhpehtimmiefaalenassem faalehtidh mij nuepieh vadta dam daajroem vejtiestidh man mietie jieleme gihtjie. Daate aaj faalenassh minngie- jih jaarhkeööhpehtimmien sisnjelen feerhmie.
- Desentraliseradamme minngie- jih jaarhkeööhpehtimmie sjiehteladtedh
- Dongkememaahtoem jieliemisnie evtiedidh
- Hoksedh gaajhkh prosjekth mah beetnegh åadtjoeh RES'en baaktoe, iktesuvvieh juhtije barkoejgumie VRI Trööndelagen jih Regijovnale Dotkemefoenten Gaske-Nöörje sisnjeli

6. EKONOMELES TSAVTSHVIERHTIEH JÏH TSAVTSHVIERHTIEAKTÖÖRH

Daate kapihtele lea fylhkentjïelten evtiedimmievierhtiej bijre, jïh suerkieh evtiedimmiebarkosne gusnie fylhkentjïelte vierhtieh jeatjah tsavtshvierhtieaktöörïde sertie, goh Innovasjovne Nöörje jïh tjielth. Daah barkoeh leah akte vihkeles bielie fylhkentjïelten guejmievoetebarkoste, jïh fylhkentjïelte, lissine beetnehvierhtieråållese, aaj vihkeles råållah dennie vijriesåbpoe gïetedimmesne åtna. RES gaajkh aktöörh stuvrie mah leah ållermaahteme programmesne.

6.1. Fylhkentjïelten evtiedimmievierhtieh

Programmen evtiedimmiebarkoe edtja abpe fylhkem gorredidh. Dah ekonomeles tsavtshvierhtieh åajvahkommes TRD'ste båtïeh, mij stillie vierhtieh edtjïeh årromevåaromem jïh aarvoesjugniedimmiem nænnoestehtedh dajvine jïh laantebieline gusnie sjïere haestemh. Edtja åajvahkommes vierhtide dajvepolitihkeles barkoedajven sisnjelen nåhtadidh.

90 prosenth fylhkentjïelten evtiedimmievierhtijste edtjïeh prosjektide juhtedh gusnie ulmie ryöktesth jallh ovryöktesth lea jielemeevtiedimmie. Fylhkentjïelten evtiedimmievierhtieh edtjïeh orre jïh juhtije evtiedimmieprosjektide årrodh mah leah programmen ulmien jïh barkoesuerkiej mietie. Ij dåarjoem åadtjoeh sielten giehtelæmman.

Fylhkentjïelte sjïehteladtije evtiedimmieprosjekth dåarjede. Edtja ektiedimmiem siëjhme politihkine, soejkesjigujmie jïh suerkiestrategijigujmie vuesiehtidh. Prosjekth tjuerïeh aktem regijovnale effektem utnedh, vuesiehtimmien gaavhtan vijriebasse goh akten tjieltese.

RES ij naan ekonomeles tsavtshvierhtieh utnieh juktie byögkeles fysiske infrastruktuvrem bigkedh, goh geajnoeh, gïrtesijïeh, pruvvieh jïh baanah. Nasjonal Transportplan jïh Fylhkengeajnoesoejkesje leah dah vihkielommes soejkesjetjaatsegh daennie sjïekenisnie. Maahta sjyöhtehke årrodh salkehtimmïeh jïh åvteprosjekte-laavenjassh infrastruktuvresuerkien sisnjelen dåarjodh regijovnale evtiedimmievierhtiejgujmie. Tjïelten soejkesjeprosessh eah dåarjoem åadtjoeh.

RES-vierhtieh eah edtjï åtnasovvedh akten vijriesåbpoe gïetedæmman Byjjenimmieprogrammen juvnehtimmijste jïh råajvarimmijste. Men prosjekth mah leah akte illedahke daejstie jïh leah RES'en prijoriteeti mietie maehtieh beetnehvierhtieh åadtjodh programmen tjïrrh.

6.2. Programmesuerkieh jijtsh ekonomeles mieriejgumie

6.2.1. Interreg

Daaletje interregprogramme lea 2007 raejeste 2013 raajan. Fylhkentjielte hijven daájrehtimmieh átna laavenjostojne Trööndelage- Jiemhte, jñh lea meatan programmesne Interreg IV-A (Sveerje/Nöörje), mij eelki 2008.

Dihthe áarjelsaemien interregbarkoe lea biejesovveme Interreg IV-A NORD-programmese jñh Noerhte-Trööndelaaagen fylhkentjielte lea tjaelijesijjie dísse.

Programme lea dorjesovveme dejtie ovmessie interregprogrammide jñh fylhkentjielte lea meatan beetnegh daárje vierhtiejgumie mah leah RES'sne lyjkeme. Maahta aaj skreejredh meatan árrोध jeatjah EU-programmine daej vierhtiejgumie.

6.2.2. Jarkelimmie

Jis gaajh sjiere haestemh gosse jielemegiehtelimmie orrije aktene tjeltesne, dle maahta staatusen bijre syokedh goh jarkelimmietjielte ("Staatelissiedáarjoe jarkelimmietjietine"). Dellie dovne jijtjehke tjielte, fylhkentjielte, Innovasjovne Nöörje jñh staate aktem guhkies dïedtem utnieh dan vijriesábpoe gïetedimmien ávteste. Daelie akte regijovne jñh göökte tjielth Noerhte-Trööndelagesne mah sjiere vijriesábpoe gïetedimmiem áadtjoeh.

Merákeren tjielte staatusem jarkelimmietjietine áadtjoeji jaepien 2007, dan ávteste Elkem sjalkedahkine orriji Kopperásne. Fylhkentjielte 25 mill. kr TRD'ste áadtjoeji jaepien 2007 jarkelimmieboelhkese (2008-13), jñh veanhtede fylhkentjielte aktem lissiedáarjoe 11 mill. krávnine tjeltese vadta. **Jaepien 2013** dle **4.130.000 kr** lyjke dehtie staateles miereste, jñh **1.800.000 kr** fylhkentjielteste daan barkose. Tjirrehte prosjektem orrestehteme soejkesji mietie. Daelie aktine strategeles barkojne nierhkeme juktie jarkelimmiebarkoem vijriesábpoe gïetedidh.

Nærøyen tjielte lea dej minngemes jaepiej gellie barkoesijjeh dasseme. Dan ávteste dle fylhkentjielte lissiedáarjoe áádtjeme Staatebudsjedten bijjelen, mah daárjojne ektine fylhkentjielteste jñh dejstie golme tjíeltijste Byjngetje Nåamesjevumemesne (Nærøy, Leka jñh Vikna), váaromem vadteme akten regijovnale jarkelimmieprosjektese, aktine **fierhtenjaepien mierine** 6. mill. krávnine.

Jarkelimmiebarkoe eelki tjaktjen 2010 jñh jis staateles vijriesábpoe gïetedimmie seamma daltesisnie sjædta goh aarebi jaepiej, dle sæjhta seamma mieriem fylhkentjielten daárjose váaroemasse biejedh 2013.

Mietsken 2012 dle Sødra Cell AS'en stávroe sjæjsjali sov aajhterevoetem orrijidh Sødra Cell Folla AS'sne. Dihthe varke illedahke destie lij mahte 70 barkoesijjeh Verran'isnie gaarvanin. Gosse naemhtie sjídti dle tjielte daárjojne aktede gamte regijovnale guejmievoeteste, aktine ávteprosjektine nierhkeme juktie aktem jarkelimmiebarkoem aelkedh tjíeltesne. Fylhkentjielte veanhtede

jarkelimmiedaarjoe Verranisnie **3. mill kr** sjædta. Guktie jïh man stoerre daate barkoe sjædta sæjhta åvteprosjekten tjïrrh tjïelkestidh.

Innovasjovne Nöörje, fylhkentjïeltine ektine, aktem faageles vijriesåbpoe gïetedimmieråallam åtna daej tjïelti vöoste. Dååjrehtimmieh aarebi jarkelimmieprosjektijste sæjhta akte bielie årrodh daehtie vijriesåbpoe gïetedimmeste.

6.2.3. Åarjelsaemien gïele, jïeleme jïh kultuvre

Noerhte-Trööndelagesne åarjelsaemien årroeminie. Aerpievuekien mietie dle åarjelsaemien kultuvre lea tjarke viedteldihkie båatsose mij åejvieguedtjïnie evtiesovveme dehtie åarjelsaemien kultuvreeste.

Noerhte-Trööndelagen Jïlleskuvle dam nasjovnaale råallam åtna jollebe ööhpehtimmien sisnjelen gosse lea åarjelsaemien gïelen jïh kultvren bïjre. Kråangken jaarhkeskuvle aktem seammalaakan dïedtem åtna jaarhkeööhpehtimmien sisnjelen Noerhte-Trööndelagesne.

Noerhte-Trööndelage åarjelsaemien gïelem, jïelemem jïh kultvrem tjarke dåarjede. Vuartesjh aaj kap. 6.2.1 Interreg, mij jïjtselaakan dam åarjelsaemien bieliem dåarjede.

6.2.4. Kompensasjovnevierhtieh regijovnale joekehtamme barkoevedtjïe- maaksoen åvteste

Jaepien 2007 dle regijovnale barkoevedtjïjemaaksoe (daroen RDA) vihth sjïehtesjamme sjïdti. Bielelen Leksvik jïh Frosta, dle gaajhkh tjïelth fylhkesne öörnegem bååstede åadtjoeji goh aarebi. Statebudsjedtesne fylhkentjïelth vierhtieh åadtjoej kap. 551 påaste 61 bijjelen, akten lissiebarkose dejnie tjïeltine sieltigujmie mah idtjin öörnegem bååstede åadtjoej.

Öörnege lea juahkeldh:

- ryöktesth kompensasjonve sieltide lissiehtamme maaksoej åvteste. Dan åveste dah jeenjemes tjïelth Noerhte-Trööndelagesne dam öörnegem bååstede åadtjeme, dle ij leah dan jïjnjh beetnegh mijjen fylhkese (880.000 kr jaepien 2012). Vierhtieh mah fylhkese bætieh öörnegen sisnjelen juakasuvvieh laavenjostosne dej sjyöhtehke tjïeltigujmie.
- dåarjoe mij aalkoelistie bööti dejstie jarkelimmijste ryöknevåaroemisnie kompensasjonve. Jaepien 2012 Noerhte-Trööndelage aktem tjomhpem åadtjoeji 9,1 mill. kråvnine, mah lin bieljemïerhkeme vijriedimmiem gamtebaanteste jïh jeatjah infrastruktuvre. Öörnege jaarhka 2013, men joekedimmie ij leah gaervies åvtelen gjïren 2013.

6.2.5. VRI Tröndelag

VRI Tröndelag (daaroen Virkemidler for regional FoU og innovasjon) lea akte laavenjostoe gaskem dotkemen byjresh, tsavtshvierhtieaktöörh jïh jïelemem Trööndelagesne. VRI Trööndelagen tjïrrh dle regijovnen sielth mæhtieh FoU-viehkiem åadtjodh sijjen evtiedimmieprosessine (FoU: dotkeme jïh evtiedimmie). Öörnegi tjïrrh goh maahtoedeanahimmie jïh studentemobijliteete, Vri

Trööndelage maahta viehkiehtidh dam bööremes maahtoem gaavnedh sielten haestiemidie, jñh ekonomeles däärjoem vedtedh dam maahtoem áestedh. Dah sjjere barkoesuerkieh VRI Trööndelagesne leah beapmoe, orrestimmeles energije jñh byjreseteknologije jñh däärjesejielemh. Akti veajkoej dle maahta aaj prosjekth daej barkoesuerkiej álkoli däärjedidh.

6.2.6. Regijovnale Dotkemefoente Gaske-Nöörje

Gaskenöörjen dotkemefoente lea akte laavenjostoe fylhki gaskem Noerhte-Trööndelagesne, Áarjel-Trööndelagesne jñh Møre jñh Romsdaelesne. Foente aktem fierhten jaepien mieriem átna medtie 25-30 mill. krávnine, jñh sjjere barkoesuerkieh leah marijne suerkie, beapmoe, álja/gaasse, orrestimmeles energije jñh byjreseteknologije jñh innovasjovne byögkeles suerkesne. Öörnegen ulmie lea dotkemem nænnoestehdedh regijovnale innovasjovnese jñh regijovnale evtiedæmman, jñh skreejredh lissiehtamme FoU'barkose regijovnine. Dah regijovnale dotkemefoenth edtjeh aaj lissiehtamme dotkemekvaliteetine viehkiehtidh, jñh hijven FoU-byjresh regijovnine evtiedidh, mah maehtieh meatan árroddh gaahtjemisnie.

6.3. Tjåenghkies fylhkentjñjelten evtiedimmiebarkoe RES'sne 2013

Lissiehtasse tsavtshvierhtieh 2013:

Regijovnale evtiedimmievierhtieh:	
TRD evtiedimmievierhtieh (kap. 551 páaste 60)	102.190.000
TRD Interregvierhtieh staateles (kap. 551 páaste 60)	5.490.000
TRD lissiebarkoe jarkelimmie (Meráker, foente)	4.130.000
Laanteburrie- jñh beapmoedepartemeente (RLK-vierhtieh)	1.740.000
FT Fylhkentjñjelten evtiedimmievierhtieh	26.770.000
Summe regijovnale evtiedimmievierhtieh	140.320.000
Bieljiemierhkeldh vierhtieh:	
KD Tseegkeldahkide gaarsjelæmman, voengese jñh kultuvregáetide	43.000.000
FT Däärjoe álkonespielide jñh festivaalide	1.100.000
FT Álkoejjeledevierhtieh	310.000
Summe bieljiemierhkeldh vierhtieh:	44.410.000
SUMME orre vierhtieh	184.730.000
Eventuelle beetsuvevierhtieh jaepeste 2012	
Tjåenghkies evtiedimmiedáarjoe 2013	184.730.000

Lissine naan staateles tsavtshvierhtieh bätieh mah juakasuvvieh 2013. Daltese 2012 lij:

Saemiedigkie	Guektiengielevoetevierhtieh	1.200.000
Eatnemereeremen direktovraate	Älkoejieledevierhtieh	600.000
Eatnemereeremen direktovraate	Vierhtieh vijreässjelidie	400.000
TRD	Kompensasjovnevierhtieh regijovnale joekehtamme barkoevedtijemaaksoe (RDA)	9.890.000

Joekedimmie tsavtshvierhtieh 2013:

Däärjoeh jeatjah reerijidie	
Innovasjovne Nöörje	52.000.000
Tjielten/regijovnale foenth	20.030.000
Jarkelimmietjielth	13.430.000
Interreg	6.490.000
Summe däärjoeh jeatjah reerijidie:	91.950.000
Bieljiemierhkeldh vierhtieh reereme fylhkentjiielteste:	
Äarjelsaemien giele, jieleme jih kultuvre	500.000
Däärrehtimmie, mïrrestalleme jih maahtoe laanteburesne (RLK)	1.740.000
Fylhkentjiielten älkoejieledevierhtieh	310.000
Spielevierhtieh tseegkeldahkide gaarsjelæmman jih voengese jih kultuvregætide	43.000.000
Däärjoe älkoespielide jih festivaalide	1.100.000
Summe bieljiemierhkeldh vierhtieh reereme fylhkentjiielteste	46.650.000
Frijje fylhkentjiielten evtiedimmievierhtieh sjïere barkojde RES'sne	46.130.000
Beetsuvevierhtieh jaepeste 2012	
Tjäenghkies evtiedimmiedäärjoe RES'sne 2013	184.730.000

Äeniedimmieh:

TRD: Tjielten- jih regijovnaledepartemeente

RLK: Däärrehtimmie, mïrrestalleme jih maahtoe laanteburesne, (RLK-daaroen äeniedimmie)

KD: Kultuvredepartemeente

FT: Fylhkentjiielte

6.4. Innovasjovne Nöörje

Jieleme- jih äesiestimmiedepartemeente jih fylhkentjiielth Innovasjovne Nöörjem eekieh. Kontovre Noerhte-Trööndelagesne lea dihte dirrege maam fylhkentjiielte nähtede dennie barkose mij lea sielti vööste stuvreme. Jaepien 2013

Fylhkentjielte sæjhta 49.750.000 krávnah sertiesticdh Innovasjovne Nöörjese sielteevtiedæmman, jìh 2.250.000 krávnah skovhtedáarjose.

Dej jielempolitihkeles haestemi mietie, mah leah bijjielisnie neebneme, dle birrebe Innovasjovne Nöörjem innovasjovnine, entreprenørskapine jìh gaskenasjovnaliseradimmine barkedh. Birrebe aaj Innovasjovne Nöörjem tseegkijellierhtimmiem jáerhkedh dan regijovnale guejmievoeten ávteste, jìh barkoem tjáadjoehtidh noeride jìh nyjsenæjjide. Dej prijoriteradamme barkoesuerkiej gaavhtan dle birrebe Innovasjovne Nöörjem joekoen sieltetjompigujmie barkedh, jìh sieltigujmie daejnie tjomhpine.

6.5. Tjìelten barkoe jielemeevtiedimmien gaavhtan

Tjìelth lea voesteslinjedienesje jielemeevtiedimmiebarkosne. Akte vihkeles biellie daehtie barkoste lea reereme vierhtijste regijovnale evtiedæmman voenges daltesisnie. Fylhkentjìelth jìjnìh vierhtieh tjìelten/regijovnale foentide sertieh. RES stuvrie guktie edtja daejtie vierhtide reeredh.

TRD aktem vuariasjimmiem tjìrrehti öörnegistie jaepien 2011. Illedahkh vuesiehtieh dah vierhtieh leah viehkiehtamme barkoesijjìeh nænnoestehtedh dennie voenges jìliemisnie, fryöjstehkevoetem lissiehtamme jìh aaj jeatjah vierhtieh loevenamme. Bìevnesh mah báástede báateme tjìeltijste Noerhte-Trööndelagesne jiehtieh foenth leah akte vihkeles tsavtshvierhtie evtiedimmiebarkose jìjtse tjìeltesne/regijovnesne, jìh nuepieh vedtieh voengepolitihkeles eadtjohke árrोध jìlemeevtiedimmiebarkosne.

Gellie jaepieh dle fylhkentjìelte regijovnale laavenjostoem premijeradamme reeremen bijre tjìelten/regijovnale foentijste, viehkine skreejremevierhtijste. Buerkiestimmie orreme díhte gaskenasjovnaale öörnedimmie maahtoem jìh barkoefaamoem nænnoestahta jìh viehkehte daerpies raastedáaresth perspektijh buektedh evtiedimmiebarkosne. Dah struktuvrh leah stìeresne daelie, jìh dah jeanatjommes tjìelth vierhtieáatnoen bijre laavenjostoeh. Fylhkentjìelte sæjhta annje regijovnale öörnedimmiem utnedh tjìelten foentijste, men leajhtede tjìelth, mah sijjen dáájrehtimmieh utnieh regijovnale foentigujmie, sijhtieh laavenjostoem jáerhkedh. Jaepien 2013 raejeste dan ávteste skreejremeöörnege orrije. Fylhkentjìelte sæjhta, seamma buerkiestimmie, ij vielie bìhkedassh bìejedh man stoerre lãhkoe foentijste mah aktegstjìeltide bìejesávva.

Sæjhta foentide sertedh regijovneraeride/tjìeltelaavenjostojde guktie dah annje sijhtieh díedtem utnedh reermen jìh reektemen ávteste.

Fylhkentjìelte daejtie krìevenasside tjìeltide beaja:

- Laavenjostoe tjìelti gaskem jáahka jìh vijriesábpoe evtiesávva
- Tjìelti jìlemeapparate eadtjohkelaakan meatan reeremisnie foentijste
- Meatan siebresne Nord-Tröndelag Forum for Næringsutvikling

Jijtsh latjkoeh dorjesuvvieh fiereguhtine foentine, aktine viedteldihkie laavenjostojne tjielti jih fylhkentjielten gaskem dan vijriesåbpoe gietedimmien bijre RES'este.

Joekedimmie foentijste lea TRD'en dajvepolitihkeles sovni mietie. Vierhtieh mah leah bieljiemierhkeme staatebudsjedtesne jaapan 2013 tjielten foentide, **20.030.000 kr**, naemhtie juakasuvvieh:

Sovne **IV** (Leka, Vikna, Nærøy, Namsskogan, Raavrevijhke, Lijre, Hillaante Kråangke, Snåase, Fosnes, Overhalla, Namsos, Namdalseid, Flatanger, Verran, Mosvik, Meråker), fierhte tjielte åådtje **kr. 855.000**.

Sovne III (Leksvik, Inderøy, Stientje, Verdal, Frosta), fierhte tjielte åådtje **kr. 810.000**.

Sovne **II** (Lievenge) tjielte åådtje **kr. 745.000**.

Sovne **I** (Skierde) tjielte åådtje **kr. 700.000**.

Jeatjah gaavhtan vuesiehtibie bihkedasside åtnoen bijre foentijste.

6.6. Fylhkenålma Noerhte-Trööndelagesne

Fylhkenålma edtja hoksedh daate nasjovnaale laanteburriepolitihke tjiirrehtamme sjædta regijovnesne. Fylhkenålma jih tjielth gellie öörnegh reerieh mah leah byjresen, jáarta- jih skåajjeburrien vööste stuvreme, jih jieleme- jih voeneevtiedimmien vööste.

Dihthe mij lea orre 2013 lea Regijovnale Voeneevtiedimmieprogramme mij lea tjåænghkies Trööndelagen fylhkide. Programme akte vijriesåbpoe gietedimmie Laanteburriebievnesistie Trööndelagesne jaapan 2010, jih ulmie lea nænnoestehtedh jih iktedidh dam regijovnale byjrese- jih jielemebarkoem. Daate edtja voenges vierhtieh skreejredh jih voenges evtiedimmiefaamoem dårjedidh.

Regijovnale Voeneevtiedimmieprogrammesne golme strategijh fierhtene fylhkese:

- Regijovnale jielemeprogramme (daaroen RNP), åtnoen bijre voeneevtiedimmievierhtijste gusnie ulmie lea sjihteladtedh aktenaarvoesjugniedæmman mij guhkiem vaasa jih mestie dieneste sjædta, jih aaj laantebårran ektiedamme.
- Regijovnale byjreseprogramme (daaroen RMP), dej regijovnale byjresedårjoej bijre råajvarimmide kultuvreelatnamisnie, jih giehpiedimmie dearjoste laanteburresne.
- Regijovnale skåajje- jih byjreseprogramme (daaroen RSK), dårjoevierhtiej bijre ektiedamme soejkesjæmman jih tjiirrehtæmman skåajje- jih byjreseråajvarimmijste.

7. ULMIE- JÏH ILLEDAHKESTUVREME

Regijovnale evtiedimmieprogrammen åejvieulmie boelhken 2013-2016 lea "Jielemeevtiedimmie Noerhte-Tröndelagesne". Fylhkendigkie tuhtjie vihkeles daejredh mennie mieresne tsavtshvierhtieåtnoe programmen tjïrrh viehkehte daam ulmiem jaksedh. Effektemööleme tsavtshvierhtieåtnoste lea aaj vihkeles juktie hijven prijoriteradimmieh tsavtshvierhtijste hoksedh, jïh kanne aaj staeriedimmieh darjodh.

Ulmie- jïh illedahkestuvreme tsavtshvierhtieåtnoste RES'en tjïrrh naemhtie dorjesåvva:

1. Nasjovnaale öörnege effekte- jïh illedahkemöölemasse
2. Fylhkentjïelten öörnege darjomemöölemasse
3. Byjngetje vuarjasjimmieh daerpiesvoeten mietie
4. Ulmiejakseme åejvieulmeste RES'sne

Öörnege ulmie- jïh illedahkestuvremasse lea veelebe buerkiestamme

2. lissietjaalegisnie.

8. LISSIETJAALEGH

1.LISSIETJAALEGE - REGIJOVNALE SOEJKESJH JIH STRATEGIJH

Dah vihkielommes regijovnale soejkesjh jih strategijh mejtje Regijovnale evtiedimmieprogramme edtja viehkiehtidh illedh:

- [Fylkesrådets politiske plattform "Nord-Trøndelag inn i framtida"](#)
- [Regional planstrategi for Nord-Trøndelag 2012-2016](#)
- [Marin Strategiplan Trøndelag 2011-2014](#)
- [Reiselivsstrategi for Trøndelag 2008-2020](#)
- [Landbruksmelding for Trøndelag](#)
- [Landbruksmelding for Trøndelag - status og oppfølging](#)
- [Ungdomspolitisk plattform Nord-Trøndelag fylkeskommune 2012-2015](#)
- [Strategiplan for kulturnæringer Trøndelag 2009-2016](#)
- [FoU-strategi for Trøndelag](#)
- [Klima- og energiplan Nord-Trøndelag](#)
- Regionalt bygdeutviklingsprogram (vedtas desember 2012)
- Internasjonal strategi Trøndelag (vedtas desember 2012)
- [Strategi for folkehelsearbeidet i Nord-Trøndelag 2011-2014](#)
- Strategi for idrett og friluftsliv (2013-2016)

2. LISSIETJAALEGE - ULMIE- JIH ILLEDAHKESTUVREME RES'SNE 2013

Fylhkentjiielten tsavtshvierhtieh Leah uvtemes sjiehteladtije. Effekte- jih illedahkemööleme daagkaristie daarjoste lea akte haesteme, dovne dan åvteste dah effekth maaje bætieh gellie jaepiej mænngan prosjekte orrijamme, dan åvteste maakta geerve årrodh mööleldihkie illedahkh sjiehteladtije prosjektijste vuejnedh, jih dan åvteste barkoeffekth tsevtseme sjidtieh byjnetje tsiehkijste (vuesiehtimmien gaavhtan konjunktuvreevtiedimmie).

Ulmie- jih illedahkestuvreme tsavtshvierhtieåtnoste RES'en tjirrh lea 4 bieline juakeme:

1. Nasjovnaale öörnegg effekte- jih illedahkemöölemasse
2. Fylhkentjiielten öörnege darjomemöölemasse
3. Byjnetje vuarjasjimmieh daerpievoeten mietie
4. Ulmiejakseme åejvieulmeste RES'sne

1. Effekte- jih illedahkemööleme

Fylhkentjiielte lea dam nasjovnaale öörnegem effekte- jih illedahkemöölemasse sjiehtesjamme, maam TRD lea evtiedamme. Dihte lea galhkuvreektemasse

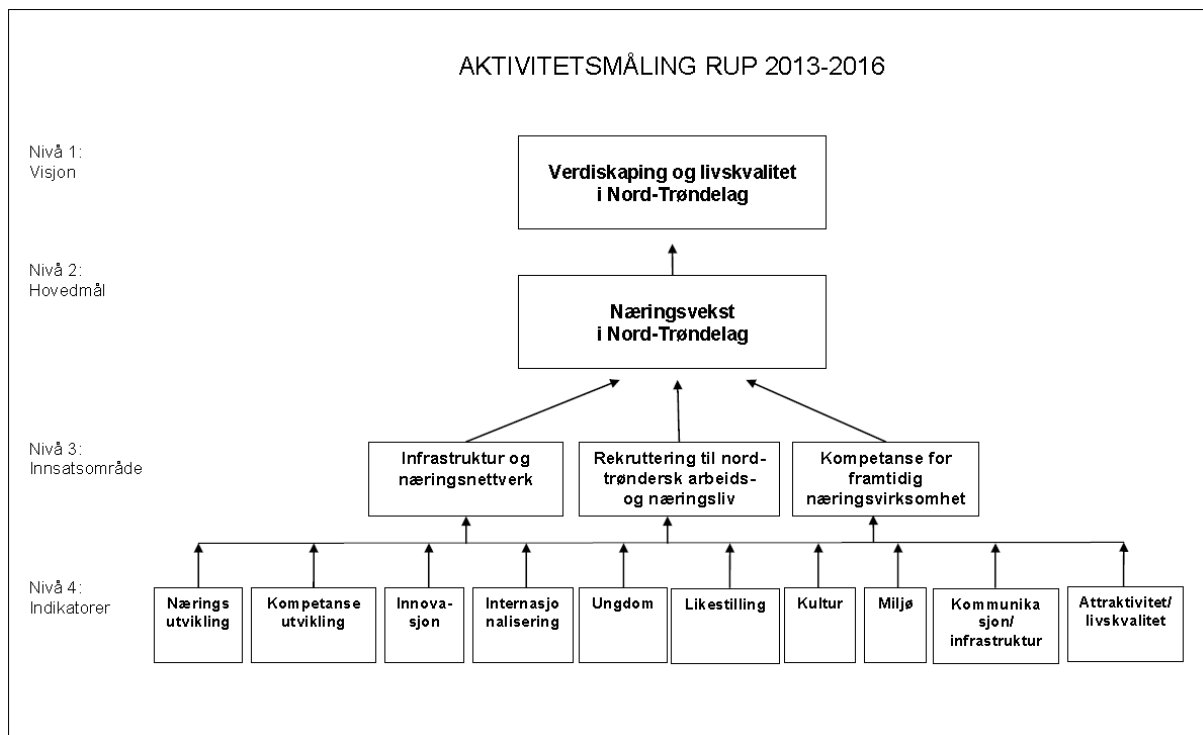
aktannamme, gosse dårjoem maaksa. Prosjekth edtjeh reektedh mejtie ulmiem jakseme, dah vihkielommes illedahkh jih veanhtadamme effekth. Lissine edtja reektedh mejtie prosjekte lea daam buektiehtamme:

- buerebe dieneste
- bueriedamme gaajtjememaehtelesvoete
- tjåadtjoehdih /vijriesåbpoe evtiedidh daaletje giehtelimmieh, mejtie aaj orre tseegkemh
- lissiehtamme innovasjovne/innovasjovnemaehtelesvoeth
- lissiehtamme maahtoe
- lissiehtamme nuepieh gaajhkesidie
- vielie fryjstehke sjidteme goh årromesijie jallh sijjeh sieltide
- vielie fryjstehke goh feelemeulmie
- nænnoesteheme regijovnale jarngijste
- jaabnedimmie jallh lissiehtimmie årroejjistie

Öörneginie vijriesåbpoe barka 2013, jih sæjhata, gosse prosjekth orrijieh, vielie daajroem vedtedh effekti jih illedahki bijre.

2. Darjomemööleme

Fylhkentjijelte lea gellie jaepieh aktem öörnegem åtneme juktie darjoemidie mööledh. Dellie möölie guktie tsavtshvierhtieh Leah nåhtadamme viertiestamme programmen 3 barkoesuerkiejgumie, jih dej 10 vuelege indikatovrigumie, næmhtie:

Dah jeanatjommes prosjekth jienebh indikatovrh utnieh, guktie summe dovne prosentene jih riektesisnie sæjhata bijjelen 100 prosenth årrodh. Vuesiehtimmien

gaavhtan dle akte fealadasseprosjekte maahta utnedh dovne jielemeevtiedimmie-, gaskenasjovnaliseringe- jñh fryöjstehkevoeteperspektivem utnedh.

Daah ulmieh leah böjesovveme tsavtshvierhtieåtnose joekedimmien böjre indikatovride:

INDIKATOVRRH JñH ULMIEH TSAVTSHVIERHTIEåTNOSE %	
Jielemeevtiedimmie 90%	Mirrestalleme 20%
Maahtoevtiedimmie 50%	Kultuvre 30%
Innovasjovne 40%	Byjrese 20%
Gaskenasjovnaliseringe 20%	Kommunikasjovne/infrastruktuvre 20%
Noerh 20%	Fryöjstehkevoete/jieledekvaliteete 20%

Gaajhkesch mah tsavtshvierhtieh reerieh Regijovnale evtiedimmieprogrammen tjñrrh edtjñeh fylhkentjñeltese reektedh daej 10 indikatovri böjre, dejtñe prosjektide dah dåarjoem vedtñeh.

3. Byjñgetje varjasjimmieh daerpiesvoeten mietie

Jis daerpies dle byjñgetje varjasjimmieh dorjesuvvñeh bielñjste evtiedimmiedåarjoste. Jaepñen 2011 dle vuesiehtimmñen gaavhtan tsavtshvierhtieåtnoem innovasjovnesñeltide jñh sñjñievtiedæmman varjasji.

4. Ulmiejakseme åejvieulmeste RES'sne

Sæjhta mööledh mejtñe åejvieulmiem Næringsvekst i Nord-Trøndelag jakseme dej 8 parameeterigujmie mah åejvieulmiem buerkeste 6. sæjrosne.

Möölemedñrrege lea g.j Telemarkforskningen fñerhten jaepñen goerehtimmñeh mah dorjesuvvñeh stillemen mietie daejstñe Innovasjovne Nöörje, SSB statistihke jñh Nöörjen Dotkembraerien Indikatovrereektehtse.